

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

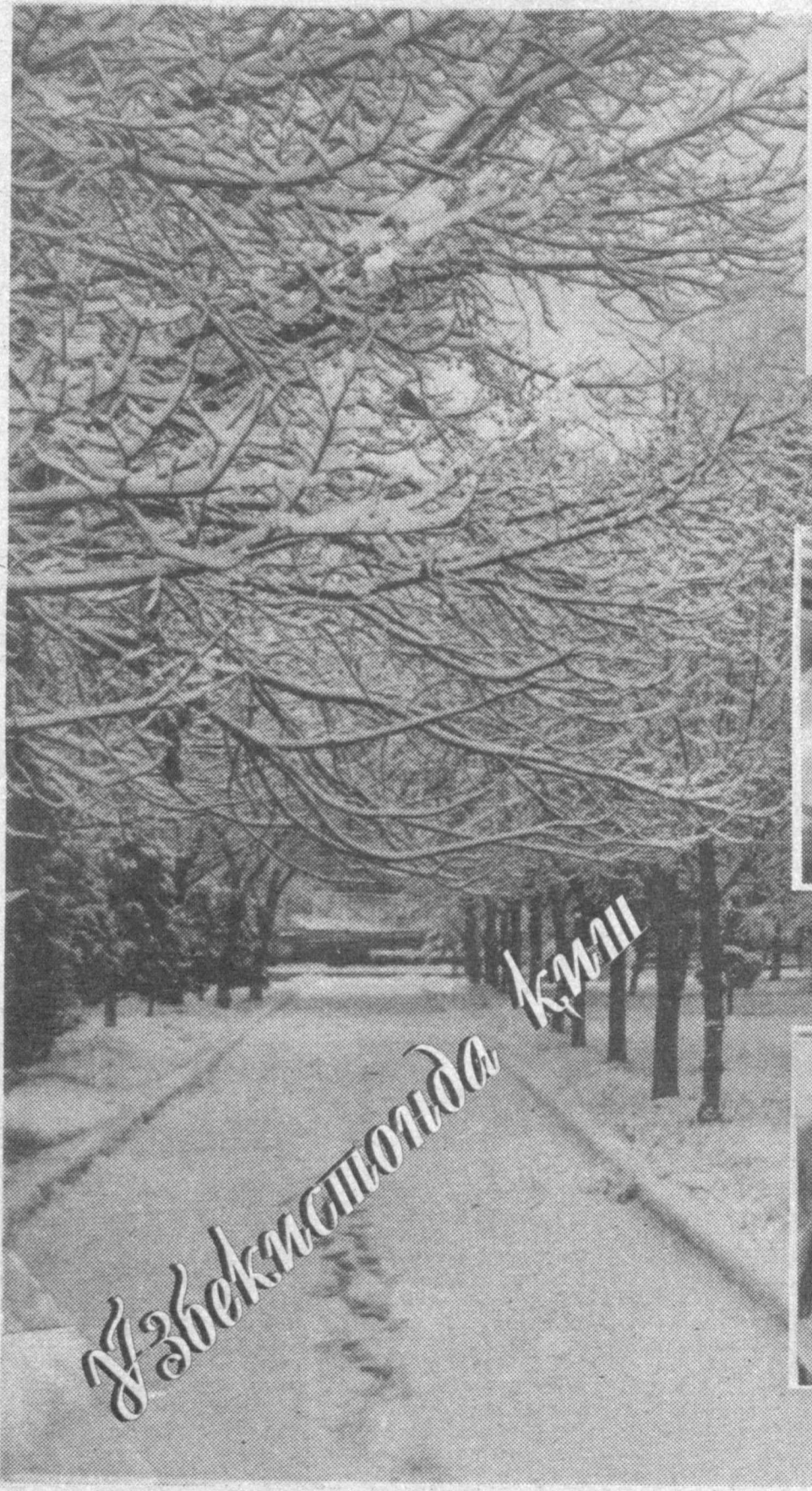
18 ЯНВАРЬ

№ 13-14
(1530-1531)

ШАНБА

1997 йил

1997 ИНСОН МАНФААТЛАРИ ЙИЛИ

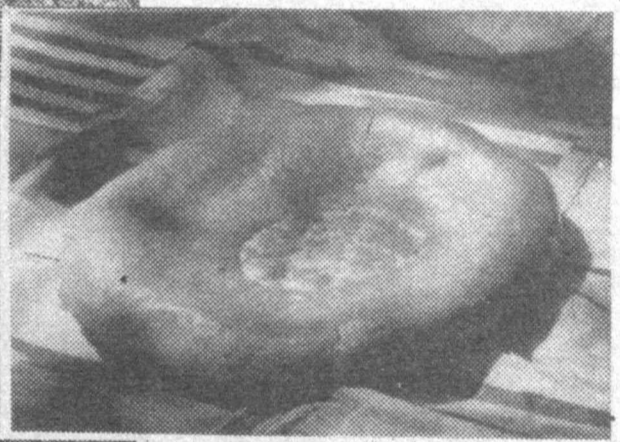

Ўзбекистонда қиш

10-бет.

Жаннат оналар оёғи остидадир

Нондек эъзозли бўлайлик

3-бет.

Уч дугона, уч моҳирўй...

5-бет

«ЧЎЛБОБО»

Ҳамқишлоқлари тили билан айтганда, Ўзбекистон Қаҳрамони Комилжон ака «ҳаммабоп ва ҳамма ерда ҳозир у нозир».

12-бет

БОЛАЛИКДА МУЗЛАГАН ҚАЛБНИ ЭРИТИШ ҚИЙИН

Болани кўтаришга эриниб ёки кўйлагим гижим бўлмасин деб, аравачага букчайтириб ўтқазиб қўйган аёлларни кўрганимда дилим гашланади.

СЛОВАКИЯДАГИ УЧРАШУВЛАР

БРАТИСЛАВА, 17 январь. (ЎзА махсус муҳбири Муҳаммад Шариф хабар қилади). Президентимизнинг Словакияга расмий ташрифи куни мамлакатларимиз ўртасидаги манфаатли ҳамкорликни янада раванқ топтириш учун ҳуқуқий асос солинган кун сифатида тарихда қолади. (Давоми 2-бетда).

ҲАФТАНОМА

Шанбадан-шанбагача

- Вазирлар Маҳкамаси «Ўзбекистон Республикаси-Президентининг иқтидорли ёшларнинг чет элда таълим олишларини қўллаб-қувватлаш «Умид» жамғармасини тузишнинг ташкилий тадбирлари тўғрисида» қарор қабул қилди.
- Вена шаҳрида Европа Ҳавфсизлик* ва ҳамкорлик ташкилоти Парламент Ассамблеяси ҳамда Австрия парламенти ҳамкорлигида ташкил қилинган демократия ва парламентаризм масалаларига бағишланган халқаро семинар бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон парламенти вакиллари ҳам иштирок этди.
- Мамлакатимиз аҳли ва Ўзбекистон Қуролли Кучлари жангчилари «14 январь -- Ватан ҳимоячилари куни»ни ҳамда Қуролли Кучларимиз ташкил этилганлигининг 5 йиллигини тантанали нишонлади.
- Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислоҳ Каримов Чехия Республикаси ва Словакия Республикасига расмий ташриф буюрди. Европадаги ушбу мустақил давлатлар билан мамлакатимиз ўртасидаги савдо ва дўстона алоқаларни янада мустаҳкамлаш йўлида ҳамкорликнинг янги босқичига қадам қўйилди.

• БИЗНИНГ СУХБАТ

Янги йилдан одамлар одатда янгилик ва яхшилик кутадилар. 1997 йил маданият ва санъат аҳли учун кувончли келди. Январ ойининг биринчи кунлигида Президентимизнинг «Республикада мусиқий таълимни, маданият ва санъат ўқув юртлари фаолиятини яхшилаш тўғрисида», «Ўзбекистонда миллий рақс ва хореография санъатини ривожлантириш тўғрисида»ги Фармонлари эълон қилинди. Мухбиримиз республика Маданият ишлари вазирининг биринчи ўринбосари Турсунали ҚУЗИЕВ билан ана шу ҳақда суҳбатлашди.

эга бўлган халқмиз.

-- Энди бевосита, юқоридаги фармонларнинг аҳамияти ҳақида тўхталиб ўтсангиз.

-- Буни бир оғиз сўз билан ифодалаш қийин, албатта. Президентимиз фармонлари нодир, қимматбаҳо

лидир. 70-80-йилларда Тошкент давлат консерваторияси қошида «Ўзбек халқ чолгу асбоблари музейи» мавжуд эди. Ҳозирги кунда унинг бир қисмигина сақланиб қолган. Музейни қайтадан тиклашда фармонларнинг таъсири катта бўлиши шак-шубҳасиз.

Ўзбек хореография билим юрти ҳамда Тошкент давлат Маданият институти «Хореография» бўлими негизида олий махсус ўқув юрти мақомидаги Тошкент давлат миллий рақс ва хореография мактабининг ташкил этилиши айна муддао бўлди. Чунки шу пайтгача мазкур соҳа мутахассислари олий маълумотни асосан Россия ўқув юртларида олишар, миллий рақсларимиз Маданият институтининг хореография бўлимида ўргатилар эди.

Хуллас, юқорида зикр этилган фармонлар ёш авлоднинг ўзбек маданияти ва санъати анъаналари, илғор жаҳон андозалари асосида билим олишини таъминлашга йўналтирилган бўлиб, миллатимизнинг ўзига хос шарқона фазилатлари, бой маънавиятига монанд рақслар яратиш, тарғиб этиш, истеъдодларни маънавий жиҳатдан камолотга етказишда катта қулайлик яратади. Шу маънода мен ҳар икки Фармонни «Инсон манфаатлари йили» деб эълон қилинган янги -- 1997 йилнинг яшил чироқлари, деб атаган бўлардим. Яшил чироқ эса очиқ ва ойдин йўлдан нишонадир.

**«Халқ сўзи» мухбири
Гулчехра Йўлдошева
суҳбатлашди.**

кан қурилиш мажмуига тамал тоши кўйилди. Тўрт ой ичида саккиз ярим миллион сўмлик иш хашар йўли билан удаланди. Маданий-маиший корхоналар, умумий овқатланиш шохобчалари қад кўтаради. Қурилишга аҳолининг ихтиёрий жамғармаси ва ҳомийлар маблағи ишлатилмоқда.

Ургутлик машҳур усталар жило бераётган гузарни Наврўз байрами кунда очиш мўлжалланяпти.

**Ҳ. НАБИРАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.**

ЯНГИ ЙИЛНИНГ ЯШИЛ ЧИРОҚЛАРИ

-- Халқимиз маданияти ва санъатига оид фармонлар илгари, собиқ шўролар даврида ҳам кўп бўлган. Янги йилнинг дастлабки кунларида қабул қилинган мазкур иккита Фармоннинг аввалгилардан фарқи нимада, деб ўйлайсиз?

-- Фарқи, биринчидан, собиқ иттифоқ давридаги фармонларнинг кўпи дабдабавозлик билан қабул қилинарди-ю, кейин қоғозда қолиб кетаверарди, гўё кумга сингиган сувдек. Ижроси етарли назорат қилинмасди ҳам. Иккинчидан, уларда халқимизнинг миллий ўзига хослиги, қадимий анъаналари, урф-одатлари мутлақо ҳисобга олинмасди. Мазкур ҳужжатлар инсон ҳаётини эмас, қоғозни безатиб туришга хизмат қилган, десак янглишмаймиз.

Кейинги беш йил ичида ҳам қатор фармонлар чиқди. Чунончи, «Ўзбекистонда театр ва мусиқа санъатини янада ривожлантиришни қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармон ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг ушбу Фармон юзасидан 1995 йил 28 октябрда қабул қилган 415-сонли қарорида белгиланган имтиёзлар, шарт-шароитлар, асосан Тошкент давлат консерваторияси, Санъат, Маданият институтлари, хореография билим юртлари жамоаларига тегишли эди.

Охирги фармонлар, таъбир жоиз бўлса, уларнинг манتيкий давомидир. Кўшни давлатларда санъат ва маданият ходимларини ижтимоий ҳимоялаш у ёқда турсин, маош ва нафақаларни тўлаш муаммо бўлиб турган бир пайтда, миллионлаб маблағ талаб қилинадиган бундай

ҳужжатларнинг қабул қилиниши халқимиз маънавияти ҳақида юксак ғамхўрлик қилинаётганидан дарак беради. Аслида ҳам худди шундай.

Яқинда Сурхондарё сафарида бир кекса отахон билан танишиб қолдим (исми ёдимдан қўтарилибди). У Тожикистондаги санъат мактабларидан бирида ўқитувчи экан. Ишламай десам бутун умрим шу ерда ўтган, ишласам маош йўқ, беришмаяпти, деди у кўзига ёш олиб. Ёхуд бошқа мисол. Ўтган йил юртимизга ташриф буюрган Малайзия маданият ва сайёҳлик вазирини Моҳд Башариддин Бин Моҳд Нур Башарнинг сўзларини эслайлик: «Биз тараққий этган давлатмиз. Лекин маданият ва санъат соҳасида муаммоларимиз кўп. Ўзбек мутахассислари Малайзияга келиб, миллий симфоник оркестр, халқ чолгу ансамбллари, ўқув юртлари ташкил этишда амалий ёрдам кўрсатишса, айна муддао бўларди». Бу гапларга изоҳнинг ҳожати йўқ. Яқинда Австралиядан расмий хат олдик. Опера, балет ўқитувчиларини ишга таклиф этишибди. Демокчиманки, биз азалдан юксак санъат ва маданиятга

мусиқа асбобларини тўплаш, асраш, улардан унумли фойдаланишда катта аҳамият касб этади. Шундан келиб чиқиб, вазирлик ҳузурида «Мусиқий чолгулар давлат коллекцияси»ни ташкил этиш, концерт дасталарининг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, чет эл фирмаларида ишлаб чиқарилган замонавий чолгу асбоблари сотиб олишни режалаштиряпмиз. Эндиликда ота-боболаримиз томонидан асраб-авайлаб келинган мусиқий меросни тўлиғича халққа қайтариш учун катта имкониятлар вужудга келаётгани кувонч-

Жиззах шаҳрида ҳам замонавий, шарқона дойиҳалар асосида гузарлар қуришга киришилди. «Оққўрғонлик» маҳалласида янги йил арафасида шундай ул-

**Тамал тоши
НАВРЎЗГА ТОРТИК**

**ЖУРНАЛНИНГ
ЯНГИ СОНИДА**

**КЎЁШДАЙ
ЧАРАҚЛА,
БОЛАЖОН!**

Инглиз ва ўзбек тилида (лотин ҳарфида) нашр этиладиган «Ўзбекистон -- Contact» журналининг ўқувчилар доираси кенгайиб бормоқда. Унинг 1996 йилги сўнгги сони яқинда босмадан чиқди. Журнални ярақлаган ўқувчи бадиий безаклар, матбаа ва нашр ижросидангина эмас, балки чоп этилган мақола, очерк, репортаж, хабарларнинг мазмунан бойлиги ҳамда манзу жиҳатидан ранг-баранглигидан қониқиб ва мамнуният ҳосил қилади. Бу сондаги материаллар асосан «Соғлом авлод учун» шиори остида республикамизда амалга оширилаётган ибратли ишларга бағишланган. Биринчи саҳифа Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислам Каримовнинг ёш авлод тўғрисидаги пурмаъно сўзлари билан очилади. «Болалар дунёси дили ва рақамларда» сарлавҳали материал билан танишган киши кейинги йилларда ёш авлодни юксак анъаналарга садоқат руҳида тарбиялашга қаратилган амалий ғамхўрликни қалбдан ҳис этади. Тошкентдаги 17-мактабнинг 10-синф ўқувчиси Барчин Мухторова қаламига мансуб «Авлодларим ҳам севар бу юртни» деб номланган мақола эса бадиий мушоҳадаларга бойлиги билан диққатга сазовор. Унда ўғил-қизларимиз дилида ниш ураётган Ватан туйғуси, эл-юртга муҳаббат ҳисси самимий ифода этилади. Журнални ўқирканмиз, диёримизда болалар саломатлигини сақлаш, уларни касбга ва оилавий ҳаётга тайёрлаш, истеъдодларни тарбиялаш, ёшларда бозор ва бизнес кўникмаларини ҳосил қилиш, таълим ва тарбия узвийлигини таъминлаш йўлида олиб борилаётган ишлардан воқиф бўламиз. «Адабиёт» рукни остида эълон қилинган ёзувчи Анвар Обиджоннинг «Мешполвоннинг жанглари» қиссасидан парча ҳам қизиқиб билан ўқилади. Хуллас, журналнинг ушбу сони нафақат хориджаги муштарийлар, балки мамлакатимиздаги ўқувчилар учун ҳам мароқли бўлиб, воқеа-ҳодисаларга ҳозиржавоблиги ва ҳаммабоблиги билан ажралиб туради.

• ИНСОНИЙ МЕЗОНЛАР

Илгари, бошқариладиган режалар иқтисодиёт замонида фуқаролар солиқ нима эканлигига унчалик аҳамият беришмасди. Ишхона ҳисобчиси уни ой сайин маошдан чегириб қолаверарди. Зотан, одамларнинг даромад топиш манбалари ҳам ҳозиргичалик кўп қиррали ва ранг-баранг эмас эди.

Бугун эса туб иқтисодий ислохотларнинг амалга оширилиши боис фуқароларнинг даромад манбалари кўпайди. Уларнинг шаклланиш йўналишлари турлича: хусусий, тижорат, жамоа корхоналари, ширкатлар, уюшмалар, ҳиссадорлик жамиятлари... Ҳар бири мустақил иқтисодий фаолият юритмоқда. Ана шундай эркин иқтисодий тамойиллар асосига қурилган жамиятда қонун устуворлигини таъминловчи муҳим омиллардан бири -- солиқ интизомидир. Бу борада ҳар қандай хатолик, ҳар қандай қинғир иш эътибордан соқит бўлмаслиги муҳим.

Айталик, бир хусусий корхона давлат томонидан берилган имтиёздан фойдаланган ҳолда ўз хўжалигини яхши йўлга қўйиб, ишлаб чиқаришни аниқ маромда ривожлантирмоқда. Барча ривожланган мамлакатларда бўлгани сингари ушбу корхона ҳам ўз даромадларини рўй-рост кўрсатиши, ундан эса белгиланган миқдорда солиқларни вақтида тўлаб бориши шарт. Бу -- соғлом иқтисодиёт қонунини, айна пайтда солиқ тўлаш маданиятидир. Бироқ шундай хусусий ёки давлат корхоналари борки, улар даромаднинг бир қисmini яшириш, яъни кам миқдорда солиқни тўлаш мақсадида турли ҳийла-найрангларни ишга соладилар.

Сиртдан қараганда, бу солиқ

тўлашдаги оддий тартибнинг бузилиши бўлиб туюлиши мумкин. Бироқ унинг замирида жамият учун зарарли жуда катта ижтимоий иллат ётибдики, бунинг моҳиятини англамоқ учун, аввало, корхона тўлайдиган маблағларни давлат қандай мақсадларга сарфлашни мушоҳада қилиб кўрмоқ керак. Аҳолининг, кам даромадли оилалар, муҳтож кишилар, она-онасиз болалар, қариялар, ногиронларнинг ижтимоий ҳимояси

кимнинг зиммасида? Албатта, давлатнинг. Халқ талими, олий ва ўрта махсус билим юрталарининг, мамлакат ҳарбий қудрати ҳамда ички тартибларини мустаҳкамлашга кетадиган маблағлар қандай шаклланади? Юртни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш дастурларига, одамларга маош тўлашга маблағларни қаердан оламиз? Ҳар қандай давлатнинг миллий бойликлари бу қадар кенг қамровли харажатларни қоплай олмайди, албатта. Шу боис солиқлардан келадиган тушумлар хазинанинг ана шу қисмини тўлдирувчи асосий омилдир.

Бундан ҳам оддийроқ қилиб тушунтирадиган бўлсак, у ёки бу тумандаги ободончилик ишлари, иқтисодий тараққиёт, ижтимоий кафолатларнинг бош манбаи ҳам

маҳаллий шароитдаги солиқ тушумларидан ҳосил бўлади.

Давлат томонидан берилган имтиёزلардан фойдаланиб, катта даромад топган ҳуқуқий шахс бу даромаднинг қонунда белгиланган қисмини умумий хазинага ўтказишдан бўйин товласа, буни қандай баҳоламоқ керак? Халқ тили билан айтганда, бу ҳалолликдан юз ўгириш, ноҳалол, фирромлик билан бойлик орттириш, қолаверса, қонунни

сига киради. Камбағал тоифага мансуб кишилар ҳам буни ўзларига раво кўрмайдилар. Бугунги кунда бизда ҳам шундай солиқ тўлаш маданиятини, маънавий муҳитини яратиш мақсадида кўп иш қилинмоқда. Солиқ механизмининг ўзи ҳам мунтазам равишда такомиллаштириб борилмоқда. Солиқ тизимларини мукаммаллаштириш, аҳолига кўпроқ енгилликлар бериш юзасидан эса зарур чора-тадбирлар кўрилатири.

Бироқ солиқ тўлаш маданияти-

кор шахснинг фаолияти ўрганилди. Натижада 3928 ҳолатда солиқ интизоми бузилганлиги маълум бўлди. 177 нафар фуқародан 580,4 минг сўмлик яширилган солиқ миқдори қайтарилиб, уларга нисбатан 50,6 минг сўмлик молиявий жарима қўлланилди.

Шуни очиқ айтиш керакки, айниқса, Хатирчи, Навбахор, Навоий туманлари, Учқудуқ шаҳри ва тумани ҳокимликлари маҳаллий солиқларнинг ўз муддатига ундирилишини таъминлашга қаратилган кўрсатмаларни бажаришда фаол ишлашмапти.

Солиқ интизомининг тўғри йўлга қўйилишидан нафақат давлатимиз, балки фуқароларнинг ўзлари ҳам кўпроқ манфаат кўради. Даромадларни солиқдан яширмасдан ўз вақтида тўлаш туфайли солиқ фонсларининг камайтириб борилаётгани, солиқ тўловчига турли имтиёзу кафолатлар берилаётгани, Олий Мажлиснинг яқинда бўлиб ўтган сессиясида эса аҳолининг даромад солиқлари фоиз ставкаларининг камайтирилганини айтиб ўтиш кифоя. Бу давлатимиз ўз фуқаролари фаровонлигини ошириш, уларнинг моддий манфаатдорлигини таъминлаш борасида изчил амалга ошириб келаётган ғамхўрлик ифодасидир.

Бинобарин, солиқ интизоми қанчалик мустаҳкамланса, солиқ тўлаш маданияти қанчалик ошса, ундан ўзимиз, бутун халқимиз манфаат кўраркан, солиқ тўлаш маданияти шахсимизни, қиёфамизни белгилувчи муҳим инсоний мезонлардан бири бўлиб қолмоғи керак.

Нурмат Жўлибеков,
Навоий вилояти давлат солиқ
бошқармасининг бошлиғи.

СОЛИҚ ТўЛАШ
МАДАНИЯТИ

менсимаслик, бинобарин, киноятга йўл қўйиш демакдир. Солиқ тўлаш маданиятининг бузилиши, энг аввало, мана шундан бошланади.

Фуқароларимиз шундай жиноятга йўл қўймасликлари учун солиқ тўлаш маданиятини пухта эгаллашлари керак. Бундай маданият фуқаролик бурчининг муҳим шартини эканлигини тушуниб олмоғимиз зарур.

Ривожланган мамлакатларда солиқ тўлаш--фуқаролар ижтимоий маданиятининг муҳим белгиси ҳисобланади. Хусусан, Америка, Германия, Япония ва бошқа давлатларда бу соҳада фирромлик қилиш ниҳоятда уятли иш сира-

ни ошириш борасида ҳали бажарилиши лозим бўлган юмушлар талайгина. Буни 1996 йилда вилоятда ходимларимиз томонидан аниқланган қатор камчиликлар ҳам тасдиқлаб турибди. Масалан, «Навоийазот» ишлаб чиқариш бирлашмаси, 34-«Навоийюктранс» автокорхонаси, Навоий шаҳар нон маҳсулотлари корхонаси, «Турон», «Навоийпахта» ва «Навоийцемент» ҳиссадорлик жамиятларида катта миқдордаги даромадлар яшириб қолинган. Бу маблағлар, албатта, ундириб олинди. Корхоналарнинг мансabdор шахслари эса маъмурий жиҳатдан жаримага тортилдилар.

Ўтган йили, шунингдек, 2275 та рейд давомида 4727 нафар тадбир-

• ИСЛОХОТ ОДИМЛАРИ

ГАЗ ОЛТИНГУГУРТДАН
ТОЗАЛАНМОҚДА

Шўртанг конидан олинаётган газ таркибида олтингугурт кўплиги боис, шу пайтга қадар ундан машиий хизматда фойдаланиб бўлмас эди. Ниҳоят, бир гуруҳ мутахассисларимизнинг саъй-ҳаракатлари туфайли корхонада газни олтингугуртдан халос қилишнинг икки усули ўзлаштирилди. Унинг биринчиси -- циолетдан ўтказиш орқали тозалаш усули, айниқса, кўл келмоқда. Бунинг самараси ўлароқ, ўтган йили меҳнат аҳли 12 миллиард 700 миллион куб метрдан зиёдроқ тозаланган газни истеъмолчиларга етказиб берди.

Бугунги кунда «Шўртангаз» газ конлари бошқармасининг бош ишюотида газни олтингугуртдан тозалайдиган тўртта блок мавжуд. Ҳар қайсиси йилга 3 миллиард 125 миллион куб метр табиий ёқилгини тозалаш қувватига эга. Тез орада эса бешинчи блок ҳам ишга туширилади. Бу -- «сангори олов» миқдори тагин-да кўпайди, дегани.

Бултур Шўртанг конларидан жами 20 миллиард 101 миллион куб метрдан зиёдроқ газ олинди. Бу кўрсаткич мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган газнинг анчагина фоизини ташкил этди.

Истиқболда Шўртангда йирик кимё саноати мажмуини ҳам барпо этиш мўлжалланмоқда.

О. БАҲОДИРОВ,
«Халқ сўзи» муҳбири.

СУРАТЛАРДА: корхона кўриниши; илғор оператор Олим Мухаммадиев.

Э. ҚУЛМУРОДОВ олган суратлар.

ЖАРИМА
СОЛИНДИ

Нукусдаги корхона ва муассасаларнинг ҳар иккитасидан бирида давлат солиғи тўғрисидаги амалдаги қонунлар талабларини бузиш ҳолларига йўл қўйилмоқда.

Шаҳар давлат солиқ инспекцияси ходимлари томонидан бултур 551 корхона ва муассасанинг иши текширилганда, унинг 256 тасида 11 миллион сўмга яқин солиқ тўловлари яшириб қолингани аниқланди. Бу корхоналар учун 12 миллион сўмдан зиёд молиявий жарима ва устамалар белгиланди.

«Қорақалпоғистон биржасан», «Турон», «Табиат совгалари» ҳиссадорлик жамиятлари ва Нукус темир-бетон буюмлари заводида, айниқса, йирик миқдордаги солиқ маблағлари қайта ҳисоблаб чиқилди. 920 минг сўмлик даромадини камайтириб кўрсатган Устпорт геофизика экспедицияси, 780 минг сўмлик даромадини яширмоқчи бўлган «Мадад» сугурта агентлиги Қорақалпоғистон бўлимининг иши эса чора кўриш учун шаҳар прокуратурасига ўтказилди. Давлат солиқ тартибини бузганлиги боис «Ўзқолхозлараролийиҳа» ташкилоти ва «Бахтибой» хусусий фирмаси фаолияти устидан ҳам жиноий иш қўзғатилди.

Ҳайитбой АБДУСОДИҚ,
«Халқ сўзи» муҳбири.

-- Гранаталарни иргитинг!

Ха, хужум қизгин пайтда ҳам бўлинма командирининг буйруғини эшита билиш керак. Алишер ва Замон буйруқни бажариб, қуролдошлари билан душманнинг олд чизиқ мудофасига йўлбарслардек ташлашиб (пастдаги суратда айнан шу вазият акс этган), рақибни тор-мор этишди ва жанговар топшириқнинг муҳим биринчи қисми ба-

ТОПШИРИҚ АЪЛО ДАРАЖАДА БАЖАРИЛДИ

Ҳарбий дала ўқув-машгулотларидан репортаж

Ҳарбийлар орасида «дала ўқув-машгулотлари майдони -- аскар академиясидир», деган нақл юради. Зеро, аскар фақат шу майдондагина оғир ва шарафли кўникмага, бошқача айтганда Ватанни ҳимоя қила билиш ҳарбий илмига эга бўлади.

-- Хужумга! Бу бўлинманинг жанговар шай ҳолатда дадил ва тўхтовсиз олға томон ҳаракатланишидир, -- дея уқтирди раҳбар дала машгулотлари олдидан янги келган аскарларга, -- нафақат олға силжиш, балки барча қуроллардан кетмакет, аниқ ўт очиб, душманга яқин бориш ва уни тор-мор этишдир...

Оддий аскарлар Замон Норматов ва Алишер Усанов зобитнинг сўзларини диққат билан эшитишди. Зеро, улар ҳарбий хизматга келгунга қадар «Ура» садолари остида хужумга ўтилган чоғда ҳар бир взвод, бўлинма ва аскарнинг ўзига хос вазифаси борлигини, топшириқни бажариш учун танк экипажлари билан ўзаро ҳамкорликда, белги-ланган тартибда ҳаракат қилиш лозим эканлигини, командирларнинг белги-ланган сигналларини эслаб қолиши кераклигини ва хужумга ўтишнинг бошқа яна кўп ўзига хос томонлари, тартиб-қоидалари мавжудлигини тасаввур ҳам қилишмаган эди-да. Бўлинма командири томонидан топшириқ белгилаб берилди, қуролларнинг созлиги текши-

рилди ва ниҳоят кутилган лаҳзалар етиб келди.

-- Бўлинма, хужумга тайёрланинг!

Бўлинма командирининг буйруғи янграши билан Алишер ва Замон бошқа мотоўқчилар қатори қуролларини, қўл гранаталарини жангга ҳозирлашди.

-- Бўлинма, хужумга -- олға!

Оддий аскарлар З. Норматов ва А. Усанов хандақдан отилиб чиқишди-да, қуролдошлари билан «душман» устига ёпирилишди.

Албатта, бу аскарнинг хужумга ўтиш жараёнидаги ҳаракатининг дебочаси, холос. Хужумга ўтиш -- бу бўлинманинг кўр-кўрона душман устига ёпирилиши эмас. Жуда қисқа вақтда, тезлик билан амалга оширилаётган олдинга ҳаракат жараёнида аскар командирининг жуда кенг кўламли топшириғини бажариши лозим бўлади. Хуллас, аскар учун бу ҳаракат жараёнида иш етарли. Ўз навбатида у аскардан ўта эпчилликни, катта жисмоний тайёргарликни, ақл-заковатни талаб этади.

жарилди.

Кутилмаган кучли зарбадан саросимага тушиб қолган «душман» жиддий қаршилиқ кўрсатолмади, энди бемалол «шартли рақиб» мудофаасининг чуқур илдизига кириб бориш имкони туғилганди. Бироқ шу пайтда душман заҳиралари ёрдамга етиб келиб, ҳаракатга кўшилди. Демак, душман қарши хужумга ўтиши мумкин.

Машгулотлар раҳбари ва бўлинма командири қулай ҳудуддан жой эгаллаш ҳақида буйруқ берди. Оддий аскарлар З. Норматов ва А. Усанов ўз жойларида туриб, қарши хужумга ўтишга шайланган душманнинг устига ўқ ёғдиришди ва фурсатни бой бермай бўлинма хужумни давом эттирди. Шу тариқа топшириқ аъло даражада бажарилди. Унда термизлик оддий аскар Замон Норматов ва қашқадарёлик Алишер Усановнинг ўзига хос улуши бор, албатта.

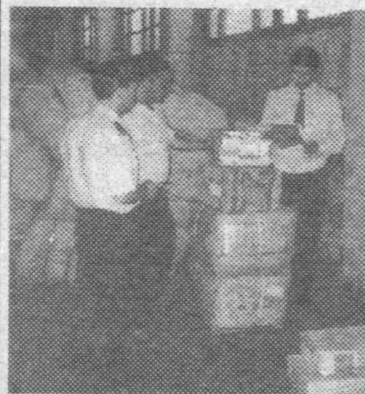
В. КАЛОШИН,
подполковник, ҳарбий журналист.

Р. ЭРМУХАММАД,
«Халқ сўзи» мухбири.

• БОЖХОНА БЕКАТИ

КАРАМ ОСТИДАГИ... БОЙЛИК

Тун. Соат чамаси бирга яқинлашиб қолган. Лекин катта йўлда ҳаёт қайнайди. Турнақатор машиналарнинг сафи бир дақиқа бўлса-да узилмайди. Қозоғистон Республикаси билан чегарадош Сирдарё вилоятининг Мирзаобод тумани божхона бекати ходимлари ҳар доимгидек ҳушёр ва сергак.

Ана, узоқдан ғира-шира нур таратиб келаётган иккита машина божхонага яқинлаша бошлади. «КА-МАЗ» русумли автомобиллар тўхтатилиб суриштирилганда, қўшни мамлакатга карам олиб кетилаётганлиги маълум бўлди. Бу ҳол, албатта, божхона ходимларида шубҳа уйғотди. Юкхоналар қайтадан кўздан кечирилганда, машиналарнинг бирида 6 тонна, иккинчисида эса 8,5 тоннадан зиёдроқ халқимиз бойлиги -- селитра борлиги, у карам остида... яширилгани аниқланди. Ҳозир ушбу ҳаракат юзасидан текширув олиб борилмоқда.

Бундай воқеалар божхона ходимлари учун янгилик эмас. Яқинда қўшни Тожикистон билан чегарадош Сурхондарё вилоятининг «6-Гулбахор» божхона бекатида Россиянинг Ставрополь вилоятига тегишли енгил машина тўхтатилади. Ҳайдовчи, Россияда ишлайдиган Тожикистон фуқароси У. Б.нинг божхона баённомасида 2900 Россия рубли олиб чиқиб кетаётганлиги қайд этилган эди, холос. Аммо машина ғилдираклари обдон назоратдан ўтказилгач, унинг ичидан 7.100 АҚШ доллари, учта кумуш сирга ва турли хил қимматбаҳо тақинчоқлар топилди. Ҳозир ушбу

ҳолат юзасидан суриштирув ишлари олиб борилмоқда.

-- 1996 йил мобайнида божхона қонунчилиги бузилган 399 та ҳолат аниқланди, -- дейди Ўзбекистон Республикаси Бош божхона хизмати матбуот хизмати ходими Холмурод Абдурахмонов. -- Оқибатда, республикамиз ҳудудидан ноқонуний равишда олиб чиқиб кетилаётган 214 миллион сўмлик қимматбаҳо металл буюмлар, 3 млн. 400 минг сўмлик тарих ва санъат асарлари, 586 минг сўмлик АҚШ доллари, 5 тонна 343 килограммдан зиёдроқ наркотик моддалар ушланиб, мусодара қилинди. Бундан ташқари, божхона хизматчиларининг сабъ-ҳаракатлари туфайли 36 миллион 80 минг сўмлик озиқ-овқат неъматлари, 6 млн. 642 минг сўмликдан зиёд саноат моллари, 1 млн. 777 минг сўмликдан ортиқроқ нефть маҳсулотлари республикамизга қайтарилди.

Бугун мустақил мамлакатимизда иқтисодий ислохотларни янада чуқурлаштириш, истеъмол бозорини тўлдириш борасида дадил қадамлар қўйилаётган бир пайтда айрим нафси ҳакалак отган фуқароларнинг четга маҳсулот олиб чиқиб кетишга ҳаракат қилаётганлиги ачинардир. «Бузоқнинг юзургани сомонхонагача», деганларидек бундай «учар»лар ўзларининг «тизгини» божхона ходимлари қўлида эканлигини унутмасликлари керак.

Баҳодир
ОСТОНАҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

АПИФЕН

мушак оғриқларини қолдирадиган ишончли, самарали восита.

Кунига уч маҳал 1-2 таблеткадан.

Шаҳар дорихоналарига мурожаат қилинг.

СР / сурхон аджанти фарма лимитед

МИНСК АВТОМОБИЛЬ ЗАВОДИНИНГ ЎЗБЕКИСТОНДАГИ РАСМИЙ ВАКИЛИ "ЎЗБЕКМАЗСЕРВИС" Қ.К.

- MAZ туркумидаги автомобилларни /бортли, самосвал, шатакчи/, шунингдек, уларнинг тиркама ва ярим тиркамаларини сотувга чиқаради.
- ЯМЗ-236 ва ЯМЗ-238 двигателлари сотилади.
- Эҳтиёт қисмлардан танлаб олиш мумкин.
- Шунингдек, орқа кўприклар, редукторлар, генераторлар ва MAZ туркумидаги автомобиллар учун бошқа кўплаб қисмлар сотилади.
- "ЎЗБЕКМАЗСЕРВИС" Қ.К. исталган модификациядаги MAZ автомобилларини, эҳтиёт қисм ва агрегатларни республикага етказиб бериш учун буюртмалар қабул қилади.

ҲАҚИ СЎМДА ПУЛ ЎТКАЗИШ ВА ВЕКСЕЛДА ТЎЛАНАДИ.

- 9,2 кг.ли тунука идишлардаги томат пастаси, қурилиш бўри зудлик билан сотилади.

"ЎЗБЕКМАЗСЕРВИС" Қ.К. - БЎЛАДИГАН БАҲО, АНИҚ-ТАЙИН ИШ.

Манзил: Тошкент ш., 8 Март кўчаси, 57. Тел.: 91-68-94. Факс: 91-64-06.

Қисқа муддатли давлат облигацияларининг 21011UMFS чиқарилишини жойлаштириш тўғрисидаги ЭЪЛОН

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ўртасида 1996 йил 26 мартда тузилган 1-сонли шартномага биноан 1997 йил 22 январда қисқа муддатли давлат облигацияларининг ўн биринчи чиқарилишини сотиш бўйича кимосди савдоси ўтказилишини эълон қилади.

- Чиқарилиш рақами: 21011UMFS;
- Чиқарилиш ҳажми: 2 500 000 000 (икки миллиард беш юз миллион) сўм;
- Облигациянинг номинал қиймати 1000 (бир минг) сўм;
- Облигациянинг қопланиш муддати: 1997 йил 23 апрель;
- Ўзбекистон Республикасининг резидентлари - ҳуқуқий шахслар облигацияларни сотиб олиши мумкин;
- Рақобатдош бўлмаган талабномаларнинг максимал миқдори ҳар бир дилер рақобатдош талабномаси ҳажмининг 20 фоизидан ортиқ бўлмаслиги лозим.

Кимосди савдоси 1997 йил 22 январь соат 10.00 да Тошкент шаҳрида ўтказилади.

Кимосди савдоси ўтказилиши муносабати билан қисқа муддатли давлат облигацияларининг иккиламчи савдолари вақти ҳам ўзгаради. Савдолар 21009UMFS рақамли тўққизинчи чиқарилиш бўйича 21 январь сешанба куни, 21010UMFS рақамли ўнинчи чиқарилиш бўйича 23 январь пайшанба куни ўтказилади. Савдолар соат 10.30 да бошланади.

Кимосди савдоси ва иккиламчи савдолар куйидаги манзилда ўтказилади: Тошкент шаҳри, Ўзбекистон шох кўчаси, 6-уй, Республика валюта биржаси.

Облигацияларни сотиш ёки харид қилишни хоҳлаган ва облигацияларнинг чиқарилиш шартларига мувофиқ, шу ҳуқуққа эга бўлган шахслар ва ташкилотлар куйида рўйхати берилаётган дилер-банкларнинг исталганига мурожаат қилишлари мумкин.

Дилер	Манзил, телефон
1. ЎЗСАНОАТҚУРИЛИШ БАНКИ	Тошкент ш., А. Тўқай кўчаси, 3. Тел.: 33-24-86, 36-14-77.
2. МИЛЛИЙ БАНК	Тошкент ш., Охунбобоев кўчаси, 23. Тел.: 33-17-12, 33-74-15.
3. ЎЗПАХТАБАНК	Тошкент ш., Муқимий кўчаси, 43. Тел.: 78-10-94, 77-91-66.
4. ХАЛҚ БАНКИ	Тошкент ш., Қатортол кўчаси, 46. Тел.: 78-29-45, 78-29-81, 78-82-14.
5. ҒАЛЛАБАНК	Тошкент ш., Лоҳутий кўчаси, 36. Тел.: 36-16-17.
6. "ТУРОН" АТББ	Тошкент ш., Навоий кўчаси, 44. Тел.: 42-23-85.
7. ЎЗПРИВАТБАНК	Тошкент ш., Амир Темур кўчаси, 24. Тел.: 34-64-88.
8. "ИПАК ЙЎЛИ" АИТБ	Тошкент ш., Фарҳод кўчаси, 12"А". Тел.: 76-89-73.
9. ТОШУЙЖОЙЖАМФАРМАБАНК	Тошкент ш., Пушкин кўчаси, 17. Тел.: 36-33-31, 36-32-31, 33-29-57, 33-11-22.
10. АЛОҚАБАНК	Тошкент ш., Толстой кўчаси, 1. Тел.: 36-10-21.
11. ТРАСТБАНК	Тошкент ш., Навоий кўчаси, 7. Тел.: 41-01-10.
12. АНДИЖОНБАНК	Андижон ш., Бобур шох кўчаси, 85. Тел.: 45-33-69 (Тошкент), 4-36-88 (Андижон).
13. АСАКАБАНК	Тошкент ш., Нукус кўчаси, 67. Тел.: 54-04-50, 54-18-74.
14. АБН АМРОБАНК	Тошкент ш., Туроб Тўла кўчаси, 1. (5-қават). Тел.: 45-72-57, 32-00-76.

Марказий банк АБН АМРОБАНКнинг қисқа муддатли давлат облигациялари бозори расмий дилерлари сафига киритилганини хабар қилади.

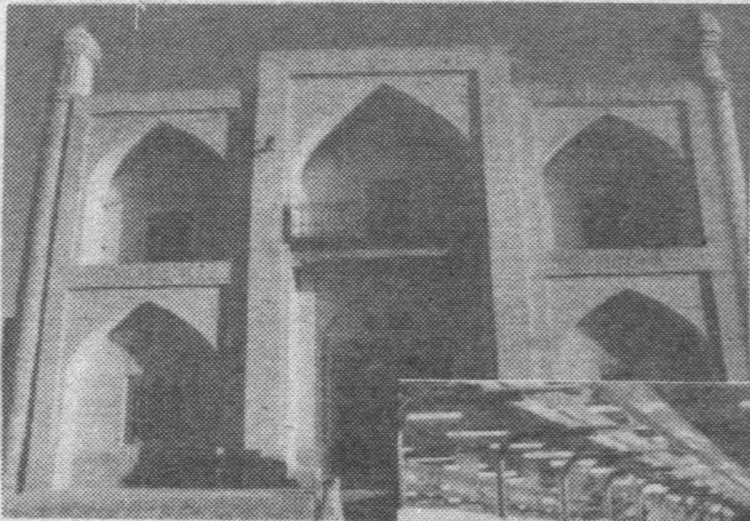
21008UMFS чиқарилишдаги қисқа муддатли давлат облигацияларини қоплаш тўғрисидаги ЭЪЛОН

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан Ўзбекистон Республикаси Марказий банки ўртасида 1996 йил 26 мартда тузилган 1-сонли шартномага биноан 1997 йил 22 январда саккизинчи чиқарилишдаги қисқа муддатли давлат облигацияларининг қопланишини маълум қилади.

- Чиқарилиш рақами: 21008UMFS;
  - Чиқарилиш ҳажми: 1 800 000 000 (бир миллиард саккиз юз миллион) сўм;
  - Облигациянинг номинал қиймати 1000 (бир минг) сўм.
- Облигациялар тўлови 1997 йил 22 январь куни соат 9.00 да куйидаги манзилда амалга оширилади: Тошкент шаҳри, Ўзбекистон шох кўчаси, 6-уй. 21008UMFS чиқарилишдаги облигацияларни қоплашдан олинган маблағлардан 21011UMFS чиқарилишдаги облигацияларни харид қилишда фойдаланиш мумкин. Тўлов билан боғлиқ масалалар бўйича облигация эгалари билан шартнома тузган дилерларга мурожаат қилиш мумкин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Кенгаши Олий Мажлисининг Ван, таълим, маданият ва спорт масалалари кўмитаси раиси **Асқар Ғаниевич ХОЛИМУРОДОВ** шу йил 17 январь куни бевақт вафот этганини чуқур қайғу билан маълум қилади ва унинг оила аъзоларига ҳамда қариндошларига таъзия изҳор этади.

Қадимги ёзма манбалар турон-замин ҳудудда миллоддан илгари ҳам жаҳоннинг қўҳна гўшалари билан бўйлашадиган ноёб обидалар ва шаҳарлар мавжуд бўлганлигидан гувоҳлик беради. Шулардан бири Афросиёб билан деярли бир вақтда бунёд этилган макони шариф -- Навтоқадир. Унинг тадрижий илдизлари миллоддан аввалги IX -- VIII асрларга бориб тақалади.

Шаҳарнинг ўтмиш маданияти бой. Қарши кўрғони, Регистон ёдгорлиги, Жоме масжиди, қадимий ҳаммом, Мир бика, Саидқулбой, Бекмир қозоқ ва Қиличбой мадрасалари, сардобалар, хонақоғлар... Шўро замониде бу каби тарихий ёдгорликларга нисбатан ҳужасизларча муносабатда бўлинди, ҳурофотга қарши кураш ниқоби остида беаёв топталди ёки бутунлай номақбул мақсадларда фойдаланилди. Шукрки, халқимиз маънавиятига дахлдор Қарши обидалари ҳам истиқлол туфайли чинакам эъзоз топиб, эндиликда ўзининг иккинчи умрини яшамоқда.

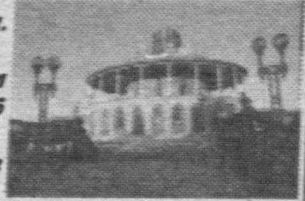
Қарши... Республикамизнинг жуғрофий харитасида бу «кам-сукум» шаҳар атиги битта нуқтадан иборат. Аслида-чи, унинг саҳий бағри кенг, меҳмонлар учун ҳамиша очиқ, кунлари сершитоб ва мазмундор. Воҳанинг юраги саналган бу гўшага не-не азиз зотларнинг пойқадами тегмаган, дейсиз. Маданий цивилизация бошлангунга қадар шаҳар неча бор вайрон этилиб, неча бор қайта тикланди. Ҳар бир давр унинг тақдирида ўз «муҳр»ини қолдирди. Асрлар силсиласига дош бериб келаётган ноёб обидалар, масжиду мадрасалар Қаршининг қонли ва шонли ўтмишига гувоҳ!

Унинг бағрида юзга яқин миллат вакиллари яшаб, меҳнат қилишади. Тянь-Шань ва Ҳисор тизмаларидан бошланувчи азим Қашқадарёга «елка» тираган шаҳар йил сайин маърифийлашиб бормоқда. Мавжуд университет ва институт, 7 техникум, 6 та ҳунар-техника билим юрти ҳамда лицейлар 11 мингдан зиёд талабаларни ўз бағрига олган. Улар орасида нафақат Қашқадарё, балки қўшни вилоятлардан келган анчагина йигит-қизлар бор. Шаҳар ҳудудда 40 та умумтаълим мактаби, 10,3 минг ўринли 59 та боғча-ясли, 3 та ўйингоҳ, мусика мактаби, 191 та спорт-соғломлаштириш майдончалари фаолият кўрсатаёпти. Замонавий шифохона ва поликлиникалар, истироҳат боғлари, ўнлаб клуб ва қироатхоналар аҳоли хизматида.

Яқин вақтларгача республика-мизда хусусий мулк, кичик ва

◆ Қарши Қашқадарё вилоятининг маданий-маъмурий ва саноат маркази. Яппи ҳудудий майдони 7551 гектар.
◆ Шаҳарда 194,7 минг аҳоли истиқомат қилади. Иқлимми ўзгарувчан, континентал.
◆ Нефть ва газ саноати ишлаб чиқаришда етакчи ўрни тутади. Бу ерда турли мўлкчилик шаклидаги 1256 та корхона ва ташкилот фаолият кўрсатмоқда.
◆ Шаҳар 56 та маҳалла ва кичик кўрғонларни ўз ичига олади.

ва мулкка янгича муносабатнинг қарор топиши одамлар руҳияти, психологиясини тубдан ўзгартирмоқда. Уларда ўз кучи ва имкониятларига ишонч мустаҳкамланаётгани айни муддао. Мақтанишга йўмангу, ҳозирги кунда шаҳримиз катта қурилиш майдонига айланган. Маҳаллий хомашё, ички ресурслардан фойдаланиш бу борада қўл келаяпти. Бўюк ҳамюртимиз, соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги муносабати билан кўпгина тарихий обидалар таъмирланди, янги иншоотлар қурилиб, ишга туширилди. 264 ўринли мактаб, эски ҳаммом, 4 та савдо дўкони, марказий

-- потенциал салоҳиятини мустаҳкамлаш кун тартибиде турган муҳим масалалардандир. 2000 йилга бориб шаҳар ҳудуди 8334,5 минг гектарга етади. Бош лойиҳага мувофиқ, бу ерда замонавий қулайликларга эга бўлган 8 та митти туман барпо этилади. Шунингдек, хорижий сармоялар иштирокида полиэтилен ва чарм маҳсулотлари, металлни қайта ишлаш, мебель жиҳозлари тайёрлаш, таъмирлаш ва сервис хизмати кўрсатишга ихтисослашган корхоналар очил мўлжалланмоқда. Ҳозирги кунда шаҳарнинг эски қисмида Амир Темур хиёбони, тарих музейи, янги меҳмонхона, цирк ансамбли, кўп қаватли турар-жой бинолари учун жой ажратилган. Бу маданий-маиший иншоотларнинг қуриб ишга туширилиши қаршилиқлар учун ажойиб совға бўлиши шак-шубҳасиз.

Кези келганда бир фикрни мулоҳаза тарзида айтиб ўтиш лозим. Биз ушбу мақолага материал тўплаш жараёнида қашқадарёлик олимлар, мутахассислар билан суҳбатлашдик. Улар қадим ўтмишда воҳанинг Ўрта Осиё иқтимоий ҳаётида тутган ўрни ҳақида баъзи илмий далилларни келтириб, Қаршининг ёши 2600--2700 йилдан кам эмас, деб тахмин қилишди.

Бугунги Қарши кўҳна Навтоқанинг тарихий ворисидир. Ҳисоб-китобларга қараганда, унинг таржимаи ҳоли 2700 йиллик кечмишни қамраб олади. Бу ўринда юнон, хитой, рус, араб, ўзбек олимларининг асарлари ва талқиқотларида зикр этилган илмий маълумотларни эслаш кифоя.

ҚАРШИ

ўрта бизнес ҳақида гапиришнинг ўзи ортиқча эди. Эндиликда манзара тамом бошқача. Мустақиллик шарофати билан ижтимоий-иқтисодий соҳада амалга оширилаётган туб ўзгаришларни Қарши шаҳри мисолида яққол кўриш мумкин. Бозор жараёни билан боғлиқ мулккий тамойиллар халқ ҳўжалигининг барча соҳаларига дадил кириб бормоқда. Айниқса, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш, ишлаб чиқаришга чет эл сармояларини жалб этиш яхши самара бераёттир. Шаҳарда 15 та қўшма, 787 та кичик, ўрта ва хусусий корхона, 56 та акционерлик жамияти, 153 та савдо ва кўплаб маиший хизмат шохобчалари мавжуд бўлиб, уларнинг аксарияти ишлаб чиқаришга ихтисослашган. Ижтимоий мулк хусусийлаштирилиши муносабати билан нодавлат сектордаги корхона ва ташкилотларга моддий, юридик, ахборот-маслаҳат хизмати кўрсатувчи шохобчалар тармони кенгайтирилмоқда. Давр тақозоси билан юзга келган «Контракт», «Бизнес кузатувчи», «Қарши-инвест», «Эзут-МЧЖ», «Абдул-Амир-Инвест» фирмалари ана шулар жумласидандир.

Қаршини, саноат корхоналарининг жойлашишига қараб, тахминан уч минтақага ажратиш мумкин: шимолий, жанубий ва ғарбий. Ушбу минтақаларни бирлаштириб турувчи ягона ҳалқа бу -- ишлаб чиқаришнинг замонавий кўлам касб этаётганидир. Дарҳақиқат, шаҳарда саноат ва қурилиш индустрияси ривожланган. Маҳсулот ишлаб чиқаришнинг ўртача йиллик ҳажми 2 млрд. 32 млн. сўмга тенг. Бошқача айтганда, вилоятда тайёрланаётган яппи маҳсулотнинг 30,5 фоизи шаҳар улушига тўғри

келади. Бу -- ҳали ҳаммаси эмас. Шаҳар ҳокими, республика Олий Мажлиси депутати Ш. Бегматовнинг эътироф этишича, саноат ҳудудлари бош режага мувофиқ йириклаштирилиши керак. Жанубий ҳудудда тайёр кийим ишлаб чиқаришга мўлжалланган «Язекс» ўзбек-турк қўшма корхонаси фаолият кўрсатмоқда. Аҳолини ичимлик сув ва табиий газ билан таъминлаш янада яхшиланади.

-- Ҳаётимизда юз бераётган улкан ўзгаришлар замирида теран рамзий маъно бор, -- дейди ҳоким сўзини давом эттириб. -- Сўнги йилларда нимагаки эришган бўлсак, бунинг учун аввало истиқлолга шукрона айтишимиз керак. Рости ҳам шу-да. Касбим мелиоратор бўлгани учун яхши биламан: шўро тузуми даврида битта иншоотни қуриб ишга тушириш учун бир неча йил керак бўларди. Расми-ятчилигу қозғозбозликни қўяверинг. Энди бу қусурлар кўпчиликка эриш туюлади. Меҳнатта

деҳқон бозори учун қўшимча расталар, 40 минг квадрат-метр ҳажмдаги турар-жой бинолари фикримизнинг исботидир. Умуман ўтган йил мабойнида шаҳримизда 10 млн. сўмликдан зиёд қурилиш-ободончилик ишлари амалга оширилди.

Бу гапларга изоҳнинг ҳожати йўқ, Қаршини миллий метъорчилик аъёналари асосида ривожлантириш, унинг иқтисодий

Фикримизча, шаҳар ўтмиши билан боғлиқ тарихий ҳақиқатни тиклаш, халқимизга уни бор бўйбаста билан кўрсатиш фурсати етди. Зотан миллий ва маънавий қадриятларимиз қадр топаётган ҳозирги кунда бу муҳим ва хайрли ишдир.

Носир ТОШЕВ,
«Халқ сўзи» муҳбири.

• ҚАРОР ВА ИЖРО

Вазирлар Маҳкамаси томонидан «Ўзбекистонда футболни ривожлантиришнинг ташкилий асослари ва принципларини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»-ги қарорнинг қабул қилинганига роппа-роса бир йил тўлди. Хўш, қарор ҳаётга қандай тадбиқ этиляпти? Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси, Ўзбекистон футбол федерацияси ва матбуот ходимларидан иборат комиссия вилоятларда бўлиб, ана шу масалани атрофлича ўрганди. Мухбиримиз текширув хулосалари асосида мақолалар тайёрлади.

ПРОФЕССИОНАЛ КЛУБ НИМА?

Профессионал клуб — қонуний асосга таянган, ўз-ўзини бошқарилган, молиявий масалаларини ўзи ҳал этадиган, ўз низоми билан иш юритадиган мустақил жамиятдир. Футболчи билан клуб ўртасидаги муносабатлар эса мустақам қонуний асосда бўлиши лозим.

Нега биз гапни айнан шундан бошладик? Агар жойлардаги мутасадди раҳбарлар масаланинг туб моҳиятини чуқур англашганида ва бу борада қатор камчиликларга йўл қўйилмаганида, эҳтимол, таърифни келтиришнинг ўрни бўлмасиди. Афсуски, шундай эмас.

Чамаси жойлардаги айрим раҳбарлар давлат аҳамиятига молик ҳужжатлар чоп этилган газета ва журналларни ўқишмайди, ёки ҳукумат қарорларини ҳаётга татбиқ этишга ҳамон ўзибўларчилик билан муносабатда бўладилар. Бунни қуйидаги далиллар ҳам тасдиқлайди.

Қарорга мувофиқ, олий ва биринчи лига жамоалари (жами 43 та) профессионал клублар сифатида қайта ташкил этилди. Албатта, қоғозда. Чунки ҳар бир клубнинг юридик жиҳатдан тасдиқланган низоми, футболчилар ва мураббийлар билан имзоланган контрактлари, ўз муассис ва ҳомийлари бор, ҳар бир клуб эндиликда ўз Низом жамғармасига эга. Амалда-чи? 43 та клубнинг ҳаммасини ҳам ҳақиқий маънода профессионал клуб, деб бўлмайди. Жумладан, «Динамо» (Самарқанд), «Орол» (Нукус), «Прогресс» (Зарафшон), «Ҳисор» (Шаҳрисабз), «Олтинқўл» (Олтинқўл), «Бўкалик» (Бўка), «Истиклол» (Тошкент) жамоалари мисолида биз омонат командаларни кўраемиз. Ахир, бири ўз ўқув машғулотларини ўтказиш базаси, бошқаси спорт зали, футбол майдони, яна бири тиббий соғломлаштириш маркази, борингки, меҳмонхона, овқатланиш муассасаси ва ҳатто транспортга эга бўлмаган командаларни профессионал клуб дея оламизми? Шундай ҳолатни бошқа клубларда ҳам кузатиш мумкин. Жумладан, «Металлург» (Бекобод), «Диёр» (Булунгур) клубларининг ўқув машғулотлари ўтказиш базаси умуман йўқ бўлса, «Дўстлик» (Тошкент вил.), «Чилонзор» (Тошкент) клублари ўқув машғулотлари ўтказиш базасини ижарага олишган. «Шаҳрихон» клубининг фақат футбол майдони ва ўқув машғулотлари ўтказиш базаси бор, холос. Натижада клубларнинг Низом жамғармасига тўпланган маблағларнинг бир

қисми ижара ҳаққига, маош, мукофотларга сарфланаяпти. Аслида клубларнинг Низом жамғармаси муассислар маблағи ҳисобига ташкил этилиб, у ўзини-ўзи бошқаришга ўтадиган профессионал клуб-

кор» клуби ҳисоб-рақамига муассис ва ҳомийлардан (ҳа, уларнинг маблағлари аралашиб кетган) йил давомида қарийб 22 миллион сўм келиб тушган. Бу маблағнинг деярли ҳаммаси жамоанинг йиллик харажатларига сарфланган. Бошқа клубларда ҳам аҳвол шундай. Ваҳоланки, жамоанинг шу бутунги харажатлари клубнинг муассислар маблағи эвазига ташкил этиладиган Низом жамғармаси ҳисобидан эмас, балки ҳомийлар маблағи эвазига қопланиши керак эди.

Эътибор беринг. Йил бошида олий лига клубларининг Низом жамғармаси камида 20 миллион сўм қилиб белгиланган бўлса,

лион сўм клубларнинг ўз хўжалик фаолиятини юргизиши эвазига йил охирига келиб қўпайиши керак эди. Биз эса, аксинча манзарани кўриб турибмиз. Айрим клублар эса футболчиларга маош, мукофот пулларини ҳам тўлиқ беролмай қолди.

Ўрни келганда шунини айтиш лозим. Баъзан стадионда ўйин кетаётган пайтда жамоага қайсидир маънода раҳбар бўлган вилоят, шаҳар, туман ҳокимлари ёки муовинлари ва айрим вазирларнинг команда мураббийсига «Фалон ўйинчини алмаштир, фалончини чиқариб юбор», қабилидаги кўрсатма бераётганига дуч келамиз. Уларнинг ўз жамоаси галабаси учун қайғураётганлиги

1. Футболчимиз юртимиз нуфузига мос бўлсин

ларнинг молиявий жиҳатдан мустақамланиб олиши, бақувват клуб сифатида оёққа туриши учун клуб қошида фойда келтирувчи ишлаб чиқариш фаолиятини йўлга қўйишга сарфланиши лозим. Жумладан, «Пахта-

йил охирига келиб барча клублар ҳисоб-рақамида бу маблағларнинг еттидан бир қисми ҳам қолмади. Жумладан, йил охирида «Пахтакор» клуби ҳисоб-рақамида бор-йўғи 56 минг, МХСКда 160 минг, «Динамо» (С) клубида 135 минг, «Атласчи»да 143 минг сўм борлиги қайд этилди. «Янгиер» клуби ҳисоб-рақамида эса текширув пайтида пул қолмаганлиги маълум бўлди. Ваҳоланки, дастлабки белгиланган йигирма мил-

яҳши, албатта. Лекин футболчимиз бундан нима ютади? Мутахассис четда қолиб, командага клуб раҳбарлари мураббийлик қилишидан футболчимиз олдинга силжийдими? Асло. Ҳар ким ўз аравасини ўзи тортгани маъқул. Мураббий ўз иши билан, клуб раҳбарлари, вилоят ҳокимлари эса юқорида таъкидланган профессионал футбол фаолиятини йўлга қўйиш иши билан астойдил шуғулланишса, айнаи муддаодир.

Расул ЖУМАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Ўзбекистон чемпиони — «Навбахор» футбол жамоаси айнаи кунда Москвада ўтказиладиган МДХ мамлакатлари чемпионлари кубоги мусобақасига жўнаб кетиш-

га шайланаяпти. Аньанавий турнир 25 январда бошланади.

Қуръага кўра «Навбахор» гуруҳ баҳсларида Москва-нинг «Спартак», Бокунинг «Нефтчи» ва Молдова чемпиони «Зимбру» жамоаларига қарши майдонга чиқадиган бўлди. Жамоамиз 25 январда «Зимбру», 26 январда «Спартак», 28 январда

«Нефтчи» клубларига қарши тўп суради. Гуруҳда дастлабки икки ўринни эгаллаган жамоа навбатдаги босқичга йўлланма олади. Агар наманганликларнинг 3 февралга, яъни турнир тугайдиган кунга Москвадан қайтиш учун самолётга чипта буюртма қилганликларини инобатга олсак, демак «Навбахор» турнирда олий мақсадни ўз олдига қўйган.

КАЛЕЙДОСКОП

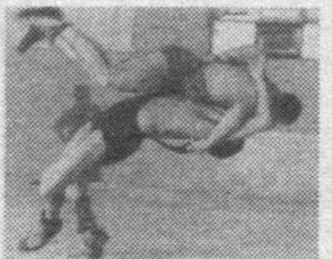
♦ Оғир атлетика бўйича ўтказилган Ўзбекистон Қурулди Кучларининг очиқ биринчилигида мамлакатимизнинг 66 нафар спортчиси қатнашди. Юз килограмдан юқори вазиллар тоифасидаги баҳсларда тошкентлик халқаро миқёсдаги спорт устаси Александр Уринов штангани даст кўтариш бўйича 182,5 кг. натижа кўрсатиб, Ўзбекистон рекордини ўрнатди.

♦ Айнан шу мусобақада фарғоналик В. Богудкий, самарқандлик В. Янский, андижонлик В. Йўлдошев, термизлик М. Музаффаров, самарқандлик А. Хўжамов, андижонлик И. Халилов ўз вази тоифалари бўйича турнир шохсупасига кўтарилишди.

♦ Тошкентдаги республика Олимпия ўринбосарлари билим юртида спорт гимнастикаси бўйича халқаро турнир бўлиб ўтди. Унда қозоғистонлик спорт гимнастикачилар ҳам қатнашди. Умум натижалар бўйича турнирнинг энг кучли уч спортчиси аниқланди. 105 балл тўплаган бухоролик Илья Лептаев, 104,8 балл жамғарган тошкентлик Темир Курбонбоев, республика Олимпия ўринбосарлари билим юрти тарбияланувчиси Андрей Маркелов (104,4 балл) ана шу уличкини ташкил этишди.

♦ В. Митрофанов хотирасига бағишланган аньанавий хотира турнирида бу йил мамлакатимизнинг 300 нафар сузувчиси қатнашди. Унда деярли қутилмаган натижалар қайд этилмади. Кейинги йилларда нафақат республика миқёсидаги, балки халқаро турнирларда ҳам муваффақиятли қатнашиб келишаётган Олег Пухнатий, Альберт Галаутдин, Вячеслав Кабанов, Сергей Ерлик турнир голиблари бўлишди. Уларнинг аксарияти навоийликлардир.

♦ Уттан йил Атлантада бўлиб ўтган Олимпиадада япон-рим кураши бўйича «олтин» медалини қўлга киритган Александр Карелин Россия спорт журналистлари ўртасида ўтказилган сўров натижасига кўра «Йилнинг энг яхши спортчиси» деб топилди. Карелин бундан олдинги икки Олимпиадада ҳам «олтин» медаль соҳиби бўлган эди. Ана шу обрў-эътибор боисми, у Атлантада иккита «олтин» медалга сазовор бўлган енгил атлетикачи Светлана Мастерковадан ҳам кўра кўпроқ спорт журналистларининг меҳрини қозонган бўлиб чиқди.

ХИКМАТЛАР САНДИГИ

Ақл-хуш эгаси бўлган одам халқ билан дўстона яшайди. Халқ билан чиқишмаган одам роҳат юзини кўра олмайди.

Кимки эл бирла мураса қилмади, Умрининг ширинлигини ул билмади.

Ким шижоат ҳам матонат йўлига қўйса қадам, Ишлари тоғай ривожу эл қошида муҳтарам.

Бир ишга киришган чоғингда оғирликлар юз берса, мақсадинг манзилга етишмоқ йўлида меҳнат ва машаққатлар чексанг, ноумидлик кўчасига қадам қўйма, шижоатли ва матонатли бўл, шундагина бу мушкул йўлни босиб ўта оласан.

Ишларингни чарх бузса, қайғу чекма, сабр қил, Ҳар кийимни йиртадур тикувчилар тикмоқ учун.

Уч нарса инсонга жуда зарур: қахру ғазоб вақтида ўзини тутта билиш, бошга кулфат тушганда бетоқат бўлмай сабр қилиш ва хайрли ишларга шошилш.

Ҳар кишига бахту ихбол бўлса ёр, Хайру эҳсон бирла бўлган номдор.

Икки нарса, яъни шижоат ва матонат инсонга ҳар ишда мувофақият бахш этади. Шижоат ботирлик, мардлик билан ишга киришиш, матонат эса бардошлилик, мустақкам ва қатъий иродали, деган сўзлар. Бу хислатларга эга бўлган киши бахт-саодатга эришади.

Ешлик чоғида фазилат орттириш учун заҳмат чексангиз, қаринганда фазилатнинг ўзи сизга хизмат қилади.

Фазилатни айлар эрсанг истаёйр, Бўлар давлатинг ҳамдаму бахт ёр.

Кўрар кўзим, жону-жаҳоним, Бугун полапонсан, эрка арслоним, Кундуз қўйшимсан, тунлари ойим, Дунё гўзаллиги -- сен болажоним!

БИЛИБ ҚЎЙГАН ЯХШИ

ТОЛ

Ибн Сино тавсия қилишича, тол кулини сирка билан қўшиб суртилса, сўтални кўчиради, учуқларни кетказади. Тол, хусусан, унинг барги ва меваси суякларга бориб етган жароҳатларга қўйиб боғланса, шифо бўлади.

Толнинг гули ва суви бош оғригини босади. Баргидан сиқиб олинган суви билан қулоқдан йиринг оқишини даволаш мумкин. Унинг елими кучсизланган кўзга жуда фойдалидир.

Толнинг суви жигар тиқилмаларига ва сариқ касалига шифо бўлади.

БОДОМ

Аччиқ бодом юздаги ажинларни ёзиб юборади. Аччиқ бодом озиқ эмас, фақат доридир. Ширин бодом эса яхши озиқ бўлиб, у семиртиради.

Бодом кўриш қувватини кучайтиради. Аччиқ бодом буғдой крахмали билан бирга қўшиб ишлатилганда қон туфлашга, чўзма йўталга, астма ва зотилжамга фойда қилади.

Аччиқ бодом буйракдаги тиқилмаларни очади, унинг ёғи эса буйракни ва қовуқни тозалайди, тошларни майдалайди, айниқса, гулсапсар илдизи билан қўшиб ичилса, мақсадга мувофиқдир.

ТУШЛАР ТАББИРИ

Агар тушида осмонга чиқса, манфаат кўрар, улуг бўлур.

Агар тушида ойни кўрса, барча мушкулоти осон бўлур.

Агар ариқдин сув олса, тавба қилсун.

Агар сувчилик қилса, ризқини ҳалол топар.

Агар қўлни тушида кўрса, азадор бўлур. Агар гусул қилса, халқга улуг бўлур.

Агар қўлнинг тушида кўрса, гам бирла зардор бўлур ва тавонгар бўлур. Агар қулуқни тушида кўрса ва сув олса, олимлардан манфаат кўрар, гамдин халос бўлур.

Агар чироқ ёки машъални тушида кўрса, хушрўй соҳибжамол рўзгор топар. Агар тонни тушида кўрса, мамлакат фойда топар.

Агар тоғнинг тепасида турса, давлати зиёда бўлур.

Агар қумликни тушида кўрса, манфаат кўрар. Агар қумни сувсуб олса давлати зиёда бўлур. Агар қумликда юрса гамга қолур.

Агар тушида қўнни кўрса, халқ орасида гам-ғусса бартараф бўлур.

Агар тушида қор, ёмғир кўрса, умри узун бўлур. Ҳалол ризқ топар.

Агар тошлиқда юрганни тушида кўрса, молдор бўлур. Агар тошни узасига чиқиб турганини кўрса, мушкулоти осон бўлур.

Агар шаҳарни тушида кўрса, улуг бўлур ва мушкулоти осон бўлур. Хайру баракат ва неъматуға давлат зиёда бўлур.

Агар ҳисор (қургон) тушида кўрса муродиға етар. Масжидни тушида кўрса, хайру баракат пайдо бўлур. Улуғлар бирла ҳамсўхбат бўлур. Агар янги масжид кўрса, мамлакат обод бўлур, муродиға етар. Икки дунёси маъмур бўлур.

Агар минора ва минбарни тушида кўрса, улуг бўлур, иззат ва мартабаси зиёда бўлур.

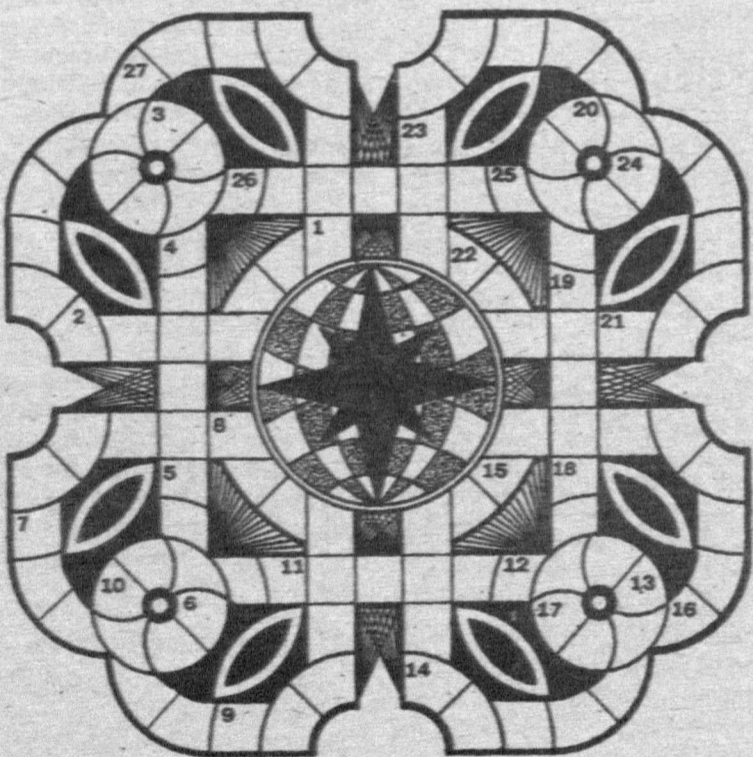
ЧАЙНКРОССВОРД

Жавоблар «занжир» ва кесинган ҳолда шаклга ёзилади. 1. Вилоят маркази, Ангара дарёси буйидаги шаҳар. 2. Жанубий Америка қитъасидаги давлат пойтахти. 3. Жанубий Корея пойтахти. 4. Болтиқ

денгизи буйидаги республика. 5. Тюмень вилояти жойлашган ярим орол. 6. Фарбий Европадаги давлат пойтахти. 7. Хитойдаги бандаргоҳ шаҳар. 8. Марказий Америкадаги давлат. 9. Европадаги энг қадимий

пойтахт-шаҳар. 10. Туркия жанубидаги шаҳар. 11. Эрон ва Арманистон давлатлари ҳудуди чегарасидаги сўнган вулқон. 12. Россиядаги вилоят маркази, йирик саноат ўчоғи ҳисобланган шаҳар. 13. Ер қуррасининг шимолий қутби. 14. Дунё қитъаларидан бири. 15. Катталиги жиҳатидан иккинчи ўринда турувчи океан. 16. Қозғистон жанубидаги дарё, Сирдарё ирмоғи. 17. Онега қўлига қўйилувчи, Карелия ҳудудидаги дарё. 18. Ёқутистондаги дарё, Ленанинг ўнг ирмоғи. 19. Қирғизистондаги дарёга номдош шаҳар. 20. Россиянинг Европа қисмида жойлашган вилоят. 21. Туркия ва Ироқдан оқиб ўтувчи дарё. 22. Апеннин тоғларидан бошланувчи Италиядаги дарё. 23. Марказий Қизилқумдаги қолдиқ тоғлар. 24. Қутб. 25. Таиланд мамлақати пойтахти. 26. Фарбий Сибирдаги вилоят. 27. Иккинчи жаҳон урушида атом бомбасидан талофат кўрган шаҳарлардан бири.

Тузувчи: Фозилжон ОРИПОВ.

ХАЛҚ СЎЗИ НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: А. УСМОНОВ.

БЎЛИМЛАР: Парламент 33-57-34; Халқлар 33-07-48; Мерос ва қадриятлар 36-29-89; Қашшоқ хўжалиги 36-07-94; Иқтисодиёт 36-36-65; Мелиорация 36-35-60; Туризм муҳарририят 33-10-28; Эълонлар 36-09-25, Вестер-33-10-60

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Намура учун масъула: Эскиртин Болтаев. Компьютердан сарҳаломчи: Рустам Азизов.